

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

PRÁVO NA DĚTSTVÍ

ŠKOLA A „SOCIÁLKA“ MAJÍ BÝT PARTNERY, KTEŘÍ SE NEBOJÍ O DĚTECH KOMUNIKOVAT. JAK NAVÁZAT SPOLUPRÁCI?

Ochranou ohrožených dětí je sice pověřen Orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), osamoceně ale fungovat nemůže. Důležití jsou pro něj, a především pro pomoc dítěti hlavně další aktéři. Kromě pediatriů nebo pracovníků sociálních služeb mají zásadní roli pedagogové. Škola je přece jenom prostor, kde dítě tráví podstatnou část dne a kde jej dobře znají. Změnilo se chování dítěte? Jaký je přístup rodičů k péči o dítě? Jak se dítě socializuje? A na další otázky dobře odpoví právě tam. Škola je tak nejen cenným zdrojem informací, ale především partnerem v případné podpoře dítěte a rodiny.

Nebát se ohlásit ohrožené dítě

OSPOD má k dispozici řadu nástrojů, jak ověřit ohrožení dítěte a případně zajistit potřebnou pomoc, nejprve ale musí o jeho situaci vědět. Proto je legislativně (zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů) upravena oznamovací povinnost škol a dalších institucí a organizací pracujících s dětmi. V souladu s ní je každý, kdo pojme důvodné podezření na ohrožení dítěte, povinen oznámit takovou skutečnost OSPOD (případně i policii, pokud jde o možný trestný čin páchaný na dítěti). V praxi ale není oznamování příliš časté, zejména kvůli obavám z reakcí rodiny a z toho, co bude následovat. Je dobré si však uvědomit, že bez oznámení může situace dojít do krajnosti – stavu vážného ohrožení, kdy už nebude možné přivést pomoc k dítěti a jeho rodině, ale bude nutné dítě pro jeho bezpečí umístit mimo ni. Jestliže škola naváže úzkou spolupráci s OSPOD, získá nejen rychlou odbornou pomoc pro děti, ale také konkrétní informace o tom, jak se postupuje.

Navíc osobní seznámení pedagogů se sociálními pracovníky posílí vzájemnou důvěru a s ní také potřebu konzultovat situaci dětí, aniž by existovalo podezření z jejich ohrožení. Oznamovací povinnost se tak významně posune do roviny prevence, kde hraje škola jednu z nejvýznamnějších rolí.

Nebát se zeptat

Role školy v podpoře ohroženého dítěte a jeho rodiny oznámením na OSPOD zdaleka nekončí. Škola se může zapojit do podpůrného týmu, který situaci dítěte řeší. Sama tak bude mít mimo jiné jistotu, že oznámení nebylo marné a že je dítěti a rodině poskytována skutečná pomoc. Škola má právo na informace – jednak coby oznamovatel, jednak může podrobné informace čerpat z aktivní spolupráce.

Nebát se být součástí týmu

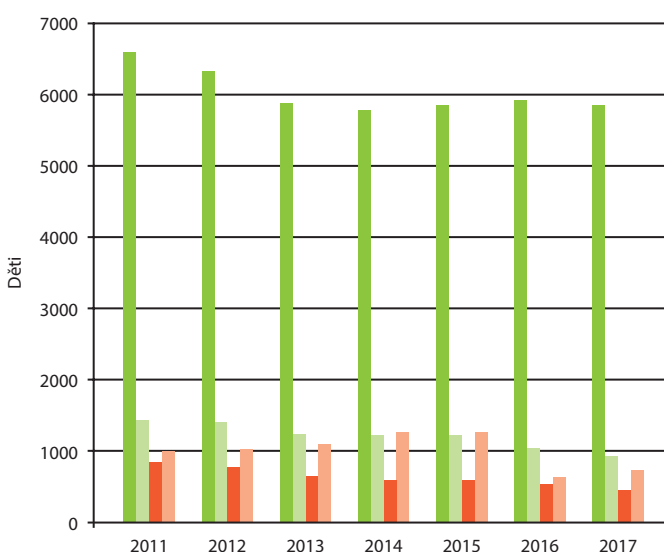
U každého ohroženého dítěte musí OSPOD provést tzv. strukturované vyhodnocení situace rodiny a dítěte. Nezáleží na tom, zda se do něj zapojí třídní učitel, nebo výchovný poradce. Ideálně by to však měl být ten, kdo má o dítěti nejvíce informací. Zkoumá se totiž celá řada oblastí života dítěte, jako jsou např. stav jeho zdraví, socializace, učení, rozvoj identity, jeho chování nebo materiální zázemí rodiny. Škola je tu zásadním zdrojem informací, takže je žádoucí, aby se zástupce školy setkal se sociální pracovníkem osobně. Dokonce může být přítomen i tzv. případové konferenci, kde dítě a jeho rodiče společně s důležitými osobami z jejich okolí (např. právě učitel, trenér, sociální pracovník) sdílejí informace a společně se snaží vyhodnotit a popsat rizika, která mohou dítě ohrožovat. Následně je zpracován Individuální plán ochrany dítěte, do kterého může škola opět aktivně přispět, např. podpoří rodiče tak, aby lépe porozuměli přípravě dítěte do školy, nebo přímo podpoří dítě zapojením do volnočasových aktivit, doučování apod.

Nebát se síťovat

Děti mají různé potřeby a jejich rodiče jsou schopni je naplnit do různé míry. Mohou přitom potřebovat pomoc, ale nevědí, kde ji vyhledat nebo se bojí si o ni říct. Škole, které záleží na celkové pohodě dětí, nic nebrání v tom, aby měla přehled o dostupných službách v okolí a mohla je dítěti nebo rodině včas doporučit. Nejde přitom jen o služby pedagogické, ale také sociální, psychologické, zdravotní, volnočasové, dobrovolnické atp. Přehledy takových služeb je možné získat z místních adresářů služeb nebo na OSPOD, případně si škola může seznam osvědčených kontaktů vytvářet aktivně sama. Poskytovatelé všech služeb oceňují aktivní přístup škol, neboť jim umožňují včas zachytit možné ohrožení dítěte a poskytnout mu potřebnou podporu.

Příklady dobré praxe spolupráce školy a OSPOD můžete nalézt na webových stránkách www.pravonadetstvi.cz. Osvětové aktivity i celý projekt Systémový rozvoj a podpora nástrojů sociálně-právní ochrany dětí je realizován Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Počet dětí v ústavní péči

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
DD, DD se školou, diagnostické a výchovné ústavy	6586	6309	5863	5769	5838	5904	5838
DD pro děti do tří let	1428	1397	1233	1213	1174	1037	922
Domov pro osoby se zdravotním postižením	834	769	646	577	538	521	447
ZDVOP	995	1020	1088	1259	778	629	720